

24.9.2014

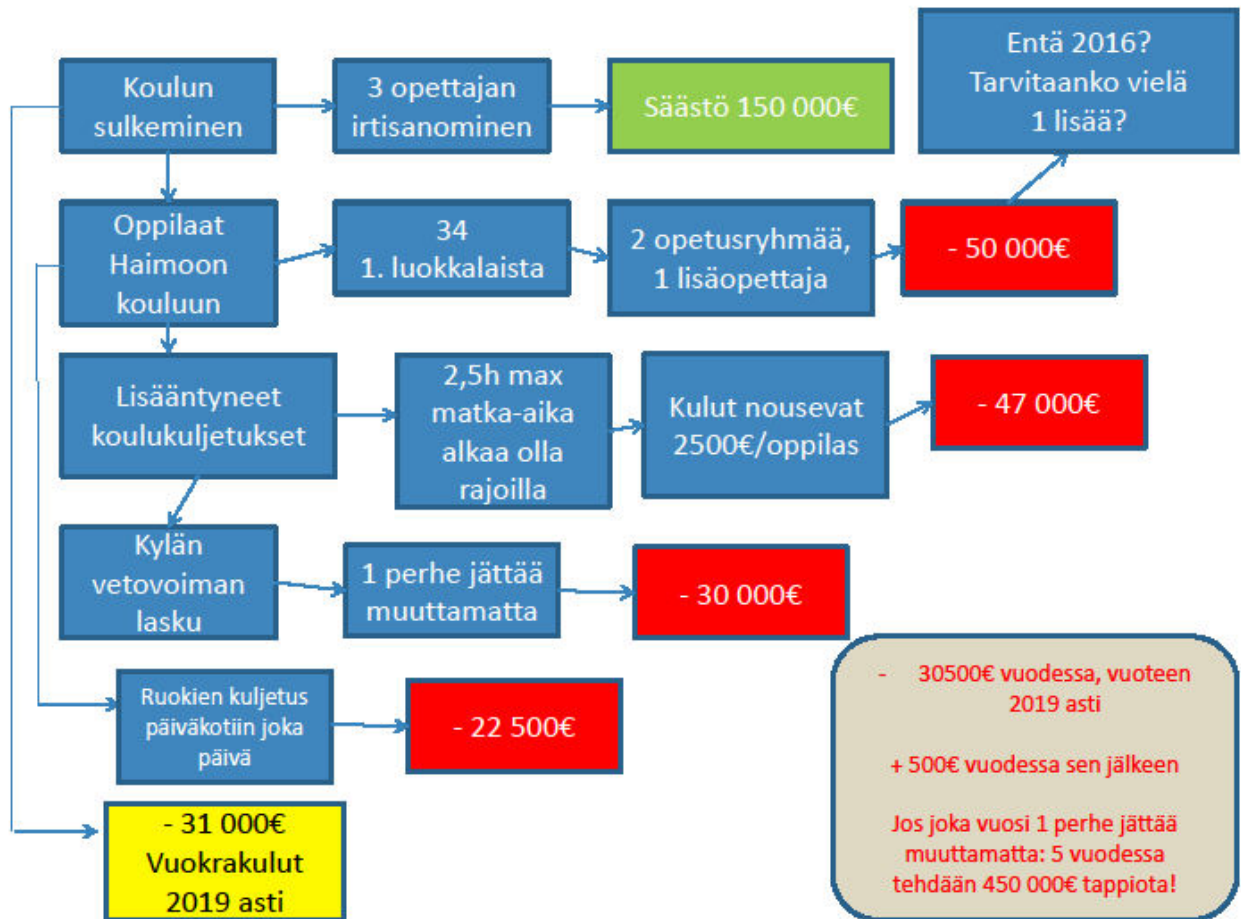
**Vihdin kunnan kasvatus- ja koulutuslautakunnalle,
valtuutetuille sekä kunnanhallitukselle**

**Vihtijärven kyläkoulun puolesta:
koulun lakkauttaminen voi jopa tuoda lisää kustannuksia**

Me allekirjoittaneet Vihtijärvellä toimivat yhdistykset, kuten myös kaikki Vihtijärven kyläkoulun vanhemmat, olemme huolestuneina seuranneet Vihdin virkamiesten tekemää valmistelutyötä, jonka tarkoituksena on sulkea kunnastamme viisi kyläkoulua. Positiivista asian valmistelussa on ollut avoimuus, jota valmistelussa on noudatettu. Olemme myös saaneet kunnanjohtajalta tarkempia lukuja alustavien laskelmien taustaksi. Näin olemme voineet tarkastella konsulttiselvityksenä sekä virkamiesvalmisteluna tehtyjä säästösuunnitelmia. Mitä paremmin näihin suunnitelmiin olemme perehtyneet, sitä selvemmältä näyttää, että näillä toimilla ei saavuteta toivottuja säästöjä, vaan luodaan lisää kustannuksia. Tässä vetoomuksessa esitämme näkemyksemme Vihtijärven kyläkoulun osalta.

Tiivistelmä vetoomuksen sisällöstä

- kyläkoulut tehokkaita, kustannukset per oppilas keskitason alapuolella
- Kyse on sekä opettajien irtisanomisista saatavista säästöistä että kiinteistöistä; kiinteistöjen osuus säästöistä on kunnan esityksen mukaan koulusta riippuen 35%-54%. Vihtijärven osalta koulukiinteistö on kunnalle riskitön ja edullinen vuokrakiinteistö.
- opettajien palkoista ei saada esityksen mukaisia säästöjä, sillä ryhmäkoot eivät ole kunnan esityksen mukaisina mahdollisia toteuttaa
- kuljetuskustannukset nousisivat huomattavasti esitettyä suuremmiksi
- ruokakuluissa ei saada säästöä, päivittäin kulut lisääntyisivät
- säästöt helpompi toteuttaa isoissa kouluissa sisäisesti ryhmäkokoja suurentamalla ja toisaalta kyläkoulujen oppilaaksiottoalueita muuttamalla (ryhmäkoot suurenisivat joka tapauksessa tälläkin esityksellä)
- koulut tärkeitä kylien elinvoimalle ja sitä kautta Vihdin houkuttelevuudelle
- kunnan verotulot voivat pudota, jos kyläkoulut lopetetaan
- säästöt marginaalisia, pitkäaikaiset vaikutukset negatiivisia

Kyläkoulujen kustannustaso

Palveluverkkoselvityksen sivulla 3 esitetty väite ”Keskimääräinen koulukoko korreloi kustannusten kanssa eli mitä suurempi koulukoko, sen halvemmat kustannukset.” on otettu Kuntamaisema Oy:n selvityksestä, jossa sielläkin tuota käytettiin yleistyksenä jota ei kerätystä aineistosta esitetty. Vihdin kunnassa tilanne ei kerätyn tiedon valossa näin ole, vaan koulujen kustannustehokkuus ei korreloi koulukoon suhteen. Selvityksen kustannuksia sisältävistä taulukoista voi jokainen itse todeta, että kyläkoulut ovat kunnan kouluista edullisimpia. Vaikka vertailu tehtäisiin pelkkien alakoulujen osalta, tulos on sama: kyläkoulut ovat keskimäärin edullisempia kuin isommat koulut. Naapurikuntiin tehty vertailu tukee tätä samaa. Henkilöstökulut pysyvät kohtuullisena koska sama opettaja opettaa kahta tai jopa kolmea luokkaa. **Vihtijärven kyläkoulun henkilöstökulut oppilasta kohden olivat kunnan pienimmät!** Toisaalta todelliset kiinteistökulut kyläkouluissa pysyvät edullisina, koska rakennukset ovat iäkkäitä ja niiden osalta ei kerry pääomakuluja. Koulujen kustannusvertailu siis puoltaa kyläkoulujen säilyttämistä.

Vihtijärven koulun oppilaskohtainen kustannus 7540,85€ on itse asiassa koko Kuntamaisema Oy:n raportin vertailukuntien keskiarvojen alhaisimmasta päästä (suunnilleen yhtä suuri Hyvinkään kanssa ja vain Kirkkonummi jää tämän alle). Vertailuarvoksi todettakoon, että kunnan keskiarvo oppilaskohtaisesta kustannuksesta on 9035€, joten Vihtijärvi jää 1495€ tuon alle. Myöskään toimiminen vuokrasopimuksella ei aiheuta isompia riskejä ajatellen rakennuksen vanhenemista tai vaurioitumista. Koulun huoneistokulut ovatkin kunnan neljänneksi pienimmät. Toiminta on siis hyvinkin kustannustehokasta.

Kuljetuskustannukset säästösuunnitelmissa

Kuljetuskustannuksia ei selvityksessä ole laskettu, vaan on käytetty kunnan keskimääräisiä kustannuksia. Suurimmat kustannukset ovat harvaan asutuilla alueilla, joilla kyläkoulut sijaitsevat. Pitkät etäisyydet ja samanaikaiset koululaisten ja esikoululaisten kuljetukset tekevät kuljetusten järjestelemisestä hankalaa. Jo nyt osilla alueista on ongelmia kuljettaa kaikki oppilaat alle 2,5 tunnin enimmäisajassa, jonka koulumatkat saavat päivässä kestää. Laskelmissa kuljetuskustannukset on laskettu jakamalla kuljetuskustannukset koko koulun oppilasmäärällä. Tämä johtaa harhaan, sillä osa oppilaista asuu koulun lähellä ja kävelee kouluun. Kuljetuskustannus pitää jakaa kuljetuksen saavien oppilaiden määrällä, jotta saadaan oikea kuljetuskustannus. Jos jatkossa kaikki Vihtijärven koulun oppilaat jouduttaisiin kuljettamaan taksilla, nousisivat kuljetuskustannukset paljon laskettua suuremmiksi. Olemme tehneet tarkennetun laskelman koulukyytien kustannusten noususta. Oman laskelmamme mukaan **kuljetuskustannukset nousivat Vihtijärven koulun osalta 47.000€**. Tämä syö käytännössä yhden opettajan palkkakustannusten osalta saadun säästön. Laskelman voimme toimittaa erikseen sen haluaville.

Luokkakokojen vaikutus säästöön

Oppilasmäärät palveluverkkoselvityksessä eivät vastaa todellisuutta. Vihtijärvellä on syksyllä 2015 aloittamassa 12 uutta ekaluokkalaista. Kun Haimoon koulussa aloittavia on 22, luokkakoko nousisi peräti 34 oppilaaseen. Tämä johtaisi väistämättä kahteen opetusryhmään, jolloin taas olisi **menetetty yhden opettajan säästö**.

Säästöjä opetusryhmien suurentamisella voidaan saada muillakin tavoin kuin kyläkouluja lopettamalla. Oppilaiden tiivistäminen keskusten suuntaan on nyt ollut ainoa tutkittu vaihtoehto. Esimerkiksi Otalammen tapauksessa toimenpide on ongelmallinen, koska koulu alkaa olla täysi jo nykyisellään ja Otalampi on yksi voimakkaimmin kasvavista alueista. Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna olisikin järkevämpää muuttaa oppilaaksiottoalueita siten, että Selin alueelta oppilaita otettaisiin täyttämään Haimoon uutta koulua. Tämä vaihtoehto ei lisäisi kuljetuskustannuksia (koska muuten kuljetettaisiin Otalammelle), koulumatkat ja matka-ajat pysyisivät oppilailla ennallaan. Haimoon koulun kapasiteetti saataisiin hyödynnettyä eikä Otalammelle tulisi välittömiä laajennuspaineita.

Ruokailun kustannukset

Vihtijärven koulun osalta on säästölaskelmassa esitetty saatavan 15.000 euron säästö. Lapset tuskin syövät toisessa koulussa vähempää, joten oletamme että säästö on laskettu saatavaksi pääosin kuljetuskustannuksissa. Tässä kohtaa on syytä selvittää, miten ruoan kuljetus on käytännössä järjestetty. Nykytilanteessa Vihtijärven kouluun ja päiväkotiin kuljetetaan ruoka Otalammen koululta kaksi kertaa viikossa. Koululla on tilat ruoan säilyttämiseen ja lämmittämiseen, ja sieltä ruoka jaetaan edelleen myös päiväkotiin. Jos koulu lopetettaisiin, jouduttaisiin ruoka kuljettamaan pelkästään päiväkotia varten joka päivä, sillä päiväkodissa ei ole riittäviä tiloja ruoan säilyttämiseen ja käsittelyyn. Tämä muutos nostaisi kuljetuskustannukset 2,5-kertaisiksi nykyiseen nähden - esitetyn säästön sijaan tulisi **jopa yli 20 000€ kustannusten lisäys!**

Kiinteistön kustannukset

Vihtijärven koulun osalta kiinteistökustannukset poikkeavat muista kyläkouluista. Vihtijärven kyläyhdistys on ostanut kyläkoulun kunnalta, ja osittain talkoovoimin kunnostanut sen koulutoimintaa varten. Koulu on remontin jälkeen otettu käyttöön 2009, ja vuokrattu kunnalle 10 vuoden sitovalla vuokrasopimuksella. Tämä on Vihtijärven kyläyhdistyksen osalta käsitetty herrasmiehsopimukseksi siitä, että koulu tulee myös

kylällä säilymään vähintäänkin sovittuun 2019 loppuun. Joka tapauksessa kunta on sitoutunut maksamaan kyläyhdistykselle vuokraa tuon vuokrakauden loppuun. Kyläyhdistys käyttää vuokria kunnostukseen otetun lainan maksamiseen. Näin kunta ei tule saamaan säästöjä tämän kiinteistön osalta. Selvityksessä ei ole laskettukaan säästöjä tämän osalta.

Korjatussa uudessa selvityslaskelmassa on huomioitu myös koulun käytössä oleva toinen rakennus, jonka osalta on laskettu saatavaksi säästöjä noin 35.000€ vuodessa. Tämän laskelman osalta oma selvityksemme on vielä kesken, mutta ainakin laskelmasta on jäänyt huomioimatta kiinteistössä sijaitsevasta asunnosta saatava vuokratuotto 4.200€ / vuosi. Vanhan koulurakennuksen myyntikään ei liene näinä aikoina aivan helppoa tai ainakaan tuottoisaa. Jos kiinteistöä ei saada heti kaupaksi, on sitä kuitenkin pakko lämmittää, ja huolehtia siitä muutoinkin. Näin taas päädytään tilanteeseen, jossa säästöjä ei saada.

Vihtijärven kyläkoulun osalta voidaan myös todeta, että rakennus on erinomaisessa kunnossa. Lisäksi kyläyhdistys vastaa sen kunnossapidosta. Näin ollen laskelmissa ei tulisikaan huomioida tulevia korjaustarpeita.

”Vireät ja toimivat kylät”

Kunnan strategiaan on kirjattu yhtenä visioelementtinä vireät ja toimivat taajamat ja kylät.

Vihtijärven kyläläiset ovat toteuttaneet tätä visiota mm. ottamalla kyläkoulunsa hoidettavakseen ja viemällä eteenpäin useita kylän kehitystä tukevia ja ohjaavia projekteja. Vihtijärvi valittiinkin, pitkälti kyläkouluhankkeen ansiosta, vuonna 2010 valtakunnalliseksi vuoden kyläksi ja aiemmin samana vuonna myös vuoden Uusmaalaiseksi kyläksi. Tunnustus toi positiivista mediahuomiota kylälle ja sitä kautta koko kunnalle. Koulu on kyläläisille ja erityisesti kylälle muuttoa harkitseville tärkeä. Lapsiperheet, jotka haluavat asua maalaismaisemassa pääkaupunkiseudun työpaikkojen läheisyydessä, etsiytyvät paikkoihin joissa lapsille on tarjolla päiväkotia ja kouluja. Koulun poistuminen kylältä johtaisi koko kylän pikaiseen näivettymiseen, jonka pitkäaikaiset seuraukset voivat olla kauaskantoiset.

Merkitys kunnan verotuloihin

Maallemuutto on monen pääkaupunkiseudun lapsiperheen unelma. Vihdissä tätä elävää maaseutua on vielä tarjolla. Vihtijärvelläkin asuu useita kylään muualta muuttaneita lapsiperheitä. Koulu ja päiväkotit ovat tärkein muuttopäätökseen vaikuttava seikka. Kylällä asuviin voitte tutusta nettisivuillamme (www.vihtijarvi.fi) kohdasta 'kuukauden kyläläinen'. Yllättävän moni on muuttanut kylään muualta. Nämä kylään muuttaneet perheet ovat pääsääntöisesti työssäkäyviä. Useimmiten työpaikka on toisella paikkakunnalla, mutta verot maksetaan Vihtiin. Jos kylällä ei olisi koulua, ei tänne todennäköisesti muuttaisi enää lapsiperheitä muualta (= verotulojen menetys).

Tätä verotulojen menetystä on vaikea arvioida, mutta kyse on todellisesta ja merkittävästä erästä verrattuna odotettuihin säästöihin. Yksi hyvin toimeentuleva perhe voi tuoda kunnalle 30.000€ verotuloja vuodessa, jopa enemmän. Näitä perheitä Vihtiin pitäisi saada. Nummelaan ja Vihdin kirkonkylään ei saada maallemuuttajia, vaan he haluavat pieniin kyliin. Tätä tulonlähdettä, hyviä veronmaksajia, Vihdillä ei olisi varaa menettää.

Säästöt sieltä mistä niitä oikeasti on saatavissa

Kyläkoulujen lopettamisesta saatava säästö on hyvälläkin tahdolla tarkastellen marginaalinen. Säästön osuus kunnan menoista olisi n. 0,6% . Varmaa on kuitenkin se, että jos päätös tehdään ja koulut suljetaan,

ei niitä koskaan enää tulla avaamaan. Lopettamispäätöksellä voitaisiin siis voittaa hyvin vähän, mutta menettää paljon pitkällä aikavälillä (High Risk, Low Gain).

Palveluverkkoselvityksessä ei ole kyse kiinteistöistä ja niiden omistamisesta (kuten siinä itsekkin todetaan) vaan säästöistä opettajia vähentämällä. Samansuuruiset säästöt olisi mahdollista saada tehostamalla suurempien yksiköiden toimintaa, esimerkiksi oppilasryhmiä yhdistämällä. Palveluverkkoselvityksen kustannustarkasteluissa isoissa kouluissa on pääsääntöisesti suuremmat oppilaskohtaiset henkilöstökulut kuin pienemmissä. Isommissa kouluissa ryhmien yhdistämisestä ei myöskään seuraa vastaavia sivukuluja tai epävarmuuksia kuin pieniä kouluja lopettamalla. Lisäksi tämä toimenpide on mahdollista suorittaa myös toiseen suuntaan tilanteen ja tarpeiden mahdollisesti muuttuessa.

Säästöjä voidaan etsiä myös toimista, jotka eivät ole kunnalle pakollisia hoitaa. Iltapäiväkerhotoiminta toimii mm. Vihtijärvellä vanhempainyhdistyksen järjestämänä ja voitaisiin järjestää samoin koko kunnan alueella. Tämä paitsi toisi säästöjä, johtaisi myös kuntalaisten tasapuolisempaan kohteluun.

Lasten turvallisuus ja hyvinvointi

Suurin huolestus on lasten turvallisuus ja hyvinvointi, joihin kyläkoulujen lopettamisella olisi merkittävä negatiivinen vaikutus. Nykyisten kyläkoulujen oppilaaksiottoalueilla asuville päätös merkitsisi siirtymistä rauhattomampaan oppimisympäristöön, pidempiä koulupäiviä ja suurempaa riskiä joutua liikenneonnettomuuteen. Osissa esitetyistä ratkaisuksista saman kylän lapset jaettaisiin eri kouluihin jolloin tämä haittaisi heidän sosiaalisia suhteitaan. Pienissä kyläkouluissa ihmiset – niin lapset kuin vanhemmatkin – tuntevat toisensa hyvin, jolloin mahdollisiin ongelmatilanteisiin päästään puuttumaan jo alkuvaiheessa. Isoissa kouluissa yksittäisen lapsen hätää on aina vaikeampi huomata. Olisi mielenkiintoista tutkia, minkä verran kouluverkon keskittäminen säästöperustein synnyttää kuluja esimerkiksi sosiaali- ja terveystaloudelle.

Vihtijärvellä välimatkat ovat pitkät ja koulukuljetuksia on jo nyt vaikea järjestää siten, ettei oppilaiden matkustusaika veny yli sallitun 2,5 tunnin rajan. Pienelle lapselle on rankkaa matkustaa joka päivä tuntitolkulla pitkin mutkaisia teitä.

Vihdin kylillä vallitsee suuri yhteisöllisyys joka ilmenee talkootoimintana (esim. koulukiinteistöjen tai niihin liittyvien urheilualueiden hoidossa ja ylläpidossa) ja erilaisina aktiivisina harraste- ja liikuntatoimina. Tähän yhteisöllisyyteen oppivat monet jo lapsina, ja kyläkouluilla on iso osansa yhteisöllisyyden rakentamisessa. Koulujen keskittämisellä voidaan katsoa olevan haitallinen vaikutus myös tähän.

Yhteinen sopimus

Haluamme tässä kohdassa painottaa myös tehdyn vuokrajärjestelyn eettistä puolta. Kylän väki on tehnyt todella suuren työn talkoovoimin. Kiinnostuneet voivat katsoa talkootöistä kuvia kylämme nettisivujen kuvagalleriasta. Talkootöihin ryhdyttiin, jotta saatiin kyläkoulu säilymään. Tämä työ on ollut mittaamattoman suuri kylän yhteinen ponnistus. Kunnalle on saatu silloin aikaan suuri säästö ja täysin riskitön tapa ylläpitää koulua. Kyläyhdistys vastaa rakennuksen sekä osin myös piha-alueen kunnosta, huollosta, peruskorjauksesta, kaikesta. Rakennus on nyt erinomaisessa kunnossa, ja hirsirakenteisena sisäilmaltaan terveellisin mahdollinen rakennustyyppi. Olemme vahvasti sitä mieltä, että tämän kaiken jälkeen kunnan tulisi pitää kiinni omalta puoleltaan siitä, ettei kaikki tämä työ mene hukkaan, vaan on ollut arvokasta. Kuten vetoomuksemme osoittaa, on järkevintä, että kyläkoulumme jatkaa toimintaansa Vihtijärvellä. Kuriositeettina mainittakoon, että Vihtijärven kyläkoulu on perustettu vuonna 1895.

Vihtijärvellä 24.9.2014

Anu Nilsson

Vihtijärven koulun vanhempainyhdistys ry

Kaarina Pellinen

Vihtijärven kyläyhdistys ry

HELI EIVESSALO

Vihtijärven päiväkodin vanhempaintoimikunta

JUKKA VIHTKARI

Vihtijärven Uhka

Meri Kännistö-Karek

Vihtijärven VPK

Anna-Liisa Kuvola

Vihtijärven palvelutaloyhdistys ry

Vihtijärven osakaskunta

Eva Oksa

Vihtijärven Diakoniskerho

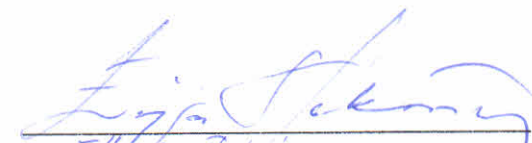

KAROLINA SUOMAINEN-PULLI

MARKKU PIETILÄ

MARKKU PIETILÄ

Vihtijärven vesiosuuskunta

OLLI SAIRA

Eija Jokinen
Vihtijärven Martat